TİFTİK KEÇİSİNİN KÖKENİ VE TÜRKİYE'DE TİFTİK

Prof. Dr. Gülseren YAZICIOĞLU
E.Ü. Müh. Fak. Tekstil Müh. Bölümü, İZMİR

Bu yazıda tiftik keçisinin kökeni, tarihçesi ile, Türkiye'de tiftik hakında kısa bilgilere yer verilmiştir.

THE ORIGIN OF ANGORA GOAT AND MOHAİR IN TURKEY

In this article a short account on the origin of the Angora goat and some information about the history of mohair fibre in Turkey are given.

Genel olarak ehil keçilerin kökenini üç yabani keçiden aldığı bilinmektedir. Bunlar: *Capra aegagrus, Capra falconari* ve *Capra prisca*'dır. Bunlardan ilk ikisi yaşamakta diğeri ise yaşamamaktadır (Okanar, 1940). İhsan Abidin'in (1932) Hayyes ve Keller'e atfen bildirdiğine göre, tiftik keçisine köken olarak *Capra falconari* gösterilmiştir. Yine aynı yazar Scheiner'in "Angora goad" adlı eserinde Ankara Keçisi'nin kökeninin *Capra falconari* olduğunu belirtmiştir.

Okanar'ın (1945) bildirdiğine göre ise, 1913 yılında Viyana Üniversitesi Zootekni Profesörlerinden Adametz yaptığı araştırmalar sonucunda dördüncü zamanın allivium tabakalarındaki bulgularla Ankara keçisi'nin kökenini *Capra prisca*'dan aldığını meydana çıkarmıştır Batu (1940), *Capra prisca*'nın bilinmeyen çok eski zamanlarda mahvolmuş bulunduğunu ve bunun bir dağ keçisi olmayıp daha çok step hayvanı olduğunu, Adametz'in bulgularına atfen belirtmektedir. *Capra prisca*'nın meydana çıkarılmasından sonra ehil keçi ırklarının pekçoğunun kökenini bu ırktan aldığı ortaya çıkmıştır. Batu'ya (1940) göre *Capra prisca*'yı *Capra aegagrus*'tan ayıran en önemli fark *Capra prisca*'da boynuzun *Capra aegagrus*'a nazaran daha dik ve daha ayrı oluşu ile birlikte boynuzun önce yukarı ve arkaya ve dışa doğru helezon yapması ve daha yukarıda bu yönün daha basık görünmesidir. Bu boynuz özelliği halen de Ankara keçisi'nde görülmektedir. Okanar'a (1945) göre, daha sonra pek çok araştırıcı da Ankara keçisi'nin kökenini *Capra prisca*'dan aldığını kabul etmişlerdir.

Batu'ya (1940) göre prisca grubundaki keçiler bütün Asya'da Çin'e kadar yayılmıştır. Anadolu'da bugün de bulunan vahşi keçinin bu grup keçilerle ve Ankara keçisi ile ilgisi yoktur. Bu bakımdan Ankara keçisi'nin kökenini Anadolu'daki vahşi keçide değil Asya'da bulunan Prisca keçilerinde aramak gerekir. Bu durum Ankara keçisi'nin anavatanının Küçük Asya dışında ve Orta Asya'da aranması gerçeğini göstermektedir.

Ankara keçisi'nin anavatanı hakkında yazılmış az sayıdaki yayın içinde en kapsamlı olanı Batu'ya (1940) ait olan araştırmalardır. İhsan Abidin'e göre (1932) birçok yazar Ankara çevresini Ankara keçisi'nin vatanı olarak kabul etmişlerdir. Bazıları ise bu ırkın Doğu Asya'dan (Sibirya) Anadolu'ya geldiğini yazmışlardır. Aynı yazara göre, Ankara keçisi 24 asırdan beri Ankara ve civarında yetiştirilmektedir ve ilk Türk kavimleri Anadolu'ya gelirken muhtemelen Ankara keçisi'ni de beraberlerinde getirmişlerdir. Aynı şekilde Batu'ya (1940) göre, eski Küçük Asya medeniyetlerinde Ankara keçisi'nin bulunduğuna veya yetiştirildiğine ve tiftiğe ait hiçbir kayıt ve yazıya rastlanılmamış olması, ayrıca Küçük Asya ile asırlarca sıkı ilişkiler içinde olan Akdeniz medeniyetlerinde Ankara keçisi veya tiftiğe ait hiçbir eser ve bilgiye sahip olunmaması Ankara keçisi'nin 13. asırda Anadolu'ya gelen Osmanlı Türkleri tarafından Türkmenlerin diyarından getirilmiş olabileceği olasılığını arttırmaktadır. Fakat bu keçi doğrudan doğruya Ankara keçisi olabileceği gibi Ankara keçisi'ne akraba başka bir keçi de olabilir. Bu takdirde Ankara keçisi'nin Asya'dan Kökenini almış bir keçi varyetesinin, bu ırkın gelişmesine en uygun iklim ve toprak koşullarına sahip olan Ankara ve çevresinde bir sıra mutasyonla gelişerek meydana gelmiş olması da düşünülebilir. Ankara keçisi veya Ankara keçisi'ne çok yakın akraba bir varyetenin Sümer